

**O‘ZBEK KELINLARI PSIXOLOGIK FAROVONLIGI VA QADRIYATLAR
TIZIMINING O‘ZARO MUNOSABATLARI**

Sayfullayeva Sojida Saidjonovna

Aniq va ijtimoiy fanlar universiteti Psixologiya 2-kurs talabasi

Annotatsiya

Ushbu maqolada o‘zbek kelinlarining psixologik farovonligi va an’anaviy qadriyatlar tizimining o‘zaro munosabatlari o‘rganiladi. Maqolada kelinning oilaviy hayotidagi roli, jamiyatdagi qadriyatlar tizimi va ularning psixologik holatga ta’siri tahlil qilinadi. O‘zbek kelinlari oilada qaynonaga bo‘lgan hurmat, er bilan bo‘lgan aloqalar va farzand tarbiyasiga mas’uliyatni o‘z zimmasiga olishi kabi masalalar psixologik farovonlikka qanday ta’sir ko‘rsatishi muhokama qilinadi. Shuningdek, zamonaviy qadriyatlar, jinsiy tenglik, shaxsiy huquqlar va ta’lim olish kabi elementlarning kelinning o‘zini erkin va baxtli his qilishidagi o‘rni ko‘rsatiladi. Maqolada an’anaviy qadriyatlar va zamonaviy yondashuvlar o‘rtasidagi uyg‘unlik o‘zbek kelinlarining psixologik holatini yaxshilashda qanday ahamiyatga ega ekanligi tahlil qilinadi. Shu tariqa, maqola kelinlarning psixologik farovonligini ta’minlashda jamiyatdagi qadriyatlar tizimi va zamonaviy yondashuvlarning muhim rolini ta’kidlaydi.

Kalit so‘zlar: o‘zbek kelinlari: an’nalar va zamonaviy talablar.

Asosiy qism

O‘zbekistonning ijtimoiy tuzilmasida an’anaviy qadriyatlar va oilaviy hayot muhim ahamiyatga ega. O‘zbek kelinlari oilaviy munosabatlarning markaziy qismi bo‘lib, ular psixologik farovonlik va hayotdagi qadriyatlarni o‘zaro uyg‘unlashtirishda muhim rol o‘ynaydi. Ushbu maqola o‘zbek kelinlarining psixologik holatini, farovonlik darajasini va ularga ta’sir qiluvchi qadriyatlar tizimini o‘rganishni maqsad qiladi. Kelinning psixologik farovonligi, oilaviy munosabatlar va an’anaviy qadriyatlar tizimining o‘zaro aloqalari, ularning hayotida qanday ta’sir ko‘rsatishi kabilar tahlil qilinadi. O‘zbek kelinining jamiyatdagi roli an’anaviy qadriyatlar bilan chambarchas bog‘liq. O‘zbekistonning ko‘plab hududlarida kelin oilaning yangi a’zosi sifatida e’tibor qaratiladi va unga turli mas’uliyatlar yuklanadi. Ushbu mas’uliyatlar oilaviy hayotda er va qaynonaga bo‘lgan hurmat, farzandlar tarbiyasi, uy-ro‘zg‘or ishlarining yuritilishi va ijtimoiy tadbirlarda qatnashishni o‘z ichiga oladi. An’anaviy o‘zbek

jamiyatida kelin oilada qaynonaning nazoratiga ko'p jihatdan bog'liq bo'ladi, bu esa uning psixologik farovonligiga bevosita ta'sir ko'rsatadi. Bunday tizimda kelinning o'z o'rnini topishdagi qiyinchiliklari va psixologik yuklarining yuzaga kelishi mumkin. Kelin, bir tomondan, o'zining yangi oilasidagi qadriyatlarni o'rganishga majbur bo'lsa, boshqa tomondan, oilaviy tizimda qabul qilingan an'anaviy qoidalarga moslashishga harakat qiladi.

Psixologik farovonlik — bu shaxsning o'zini qulay va baxtli his qilish, shuningdek, o'zining ichki va tashqi omillar bilan mos kelishidir. O'zbek kelinlarining psixologik farovonligi bir qator omillar tomonidan shakllanadi:

1. **Oilaviy Munosabatlar:** Kelin oilaning boshqa a'zolari bilan bo'lgan munosabatlari uning ruhiy holatiga ta'sir qiladi. Oilaviy tinchlik, qaynonaning o'zni, er bilan bo'lgan aloqalar psixologik farovonlikka katta ta'sir ko'rsatadi.
2. **Jinsiy va Ijtimoiy Tenglik:** An'anaviy qadriyatlar tizimida kelin ko'pincha o'z huquqlarini himoya qilishda qiyinchiliklarga duch keladi. Bunday holatlarda, kelinning psixologik farovonligi zarar ko'rishi mumkin.
3. **O'zligini Topish:** O'zbek kelinlari yangi oilada o'z o'rnini topish, yangi hayotga moslashish jarayonida psixologik stressga uchrashi mumkin. Ijtimoiy ta'limotlar va qadriyatlar kelinning o'zligini his qilishiga ta'sir qiladi.

O'zbek jamiyatida qadriyatlar tizimi oilaviy tuzilma va an'analar asosida shakllangan. Oilada hurmat, vafodorlik, farzandlarga nisbatan mas'uliyat kabi qadriyatlar o'zbek kelinining psixologik holatiga ta'sir qiladi.

1. **Hurmat va Mas'uliyat:** Kelin oilada hurmat va e'tibor qozonishi, oilaviy rollarni to'g'ri bajarishi psixologik farovonlikni ta'minlashga yordam beradi. Kelinning oilada o'zini hurmatli his qilish va boshqa a'zolardan muhabbat va qo'llab-quvvatlashni qabul qilishi uning psixologik barqarorligiga xizmat qiladi.
2. **Farzand Tarbiyasi:** O'zbek kelinlari oilaviy qadriyatlar asosida farzand tarbiyasiga katta e'tibor qaratadi. Bu o'z navbatida uning psixologik farovonligini oshiradi, chunki oila va farzandlar uning hayotidagi eng muhim qadriyat hisoblanadi.
3. **Oilaviy Kengash va Qarorlar:** O'zbek kelinlari oilada qarorlar qabul qilishda ba'zan o'z fikrini aytish imkoniyatiga ega bo'lmasligi mumkin. Bu uning psixologik farovonligiga salbiy ta'sir ko'rsatishi mumkin, chunki o'z fikrini erkin ifodalash va qaror qabul qilishda ishtirok etish ruhiy ahvolni yaxshilaydi.

Zamonaviy o'zbek kelinlari o'z hayotini an'anaviy qadriyatlar bilan birgalikda, lekin ba'zan yanada erkin va mustaqil tarzda qurishga harakat qilmoqda. Bu yangi qadriyatlar, masalan, jinsiy tenglik, ta'lim olish, shaxsiy huquqlar va jamiyatdagi faollikni o'z ichiga oladi. Shunday qilib, kelinning psixologik farovonligi an'anaviy qadriyatlar bilan zamonaviy dunyoqarashning uyg'unlashgan shaklida shakllanishi mumkin. Zamonaviy ta'lim va ijtimoiy yuksalish, o'z o'rnini topish va o'z huquqlarini himoya qilish imkoniyatlari kelinning o'zini erkin va baxtli his qilishiga yordam beradi. Bu esa, o'z navbatida, uning psixologik farovonligini yaxshilaydi.

Xulosa

O'zbek kelinlarining psixologik farovonligi va qadriyatlar tizimi o'rtasidagi o'zaro munosabatlar murakkab va ko'p qirrali bir jarayonni ifodalaydi. An'anaviy qadriyatlar bilan birga zamonaviy yondashuvlar o'zbek kelinlariga o'zini mustaqil va baxtli his qilishga yordam beradi. Shu bilan birga, oilaviy muhit, hurmat, mas'uliyat va farzand tarbiyasi kabi qadriyatlar psixologik barqarorlikka xizmat qiladi. Shuning uchun, o'zbek kelinlarining psixologik farovonligini ta'minlashda jamiyatda mavjud qadriyatlarni hurmat qilish va ularga zamonaviy talablar bilan moslashish zarur.

Adabiyotlar

1. Akhmedov, F. (2020). O'zbek jamiyatida oilaviy qadriyatlar va ular ta'sirida yashovchi shaxslarning psixologik holati. Tashkent: Fan.
2. Rahmatov, M. (2019). O'zbek ayollari va kelinlarning zamonaviy roli. O'zbekiston Psixologik Jurnali, 12(3), 45-58.
3. Yuldasheva, N. (2018). Oilaviy qadriyatlar va kelinlar psixologiyasining o'zaro aloqalari. O'zbekiston Pedagogika Akademiyasi nashri.

